

Список використаних джерел:

1. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. http://karnaux.blogspot.com/2017/06/blog-post_1.html
3. <http://zayetsyury.blogspot.com/>
4. <http://mcb.biz.ua/>
5. <https://movnukua.blogspot.com/>
6. <https://krasnogolova12.blogspot.com/>

**КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧИХ
ДИСЦИПЛІН**

*Харченко О.В.
Київ, Україна*

Сучасний стрімкий розвиток суспільства, глобальна світова інформатизація визначає якісно нові підходи до формування компетентностей учнів. Сьогодні молодь, більше, ніж будь-коли, повинна вміти вирішувати складні нестандартні завдання, критично аналізувати обставини і приймати відповідно до ситуації рішення на основі аналізу інформації. Розвиток пізнавальних, творчих навичок та умінь, що потребують самостійного конструювання знань та орієнтації в інформаційному просторі, лежить в основі інноваційних технологій навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що формування дослідницької компетентності учнів є одним із основних завдань загальної середньої освіти, про що свідчать зміни у програмах навчання природничих дисциплін учнів профільної школи. Дослідницька компетентність показує рівень розвитку мислення та дослідницької активності учнів. Складовою дослідницької компетентності є дослідницька діяльність.

Перспективним напрямом формування і розвитку дослідницької компетентності в учнів є використання кейс-технології під час уроків природничих дисциплін, які розглядаються в площині методичних інновацій. Суть їх полягає у тому, що навчальний процес організовується на основі партнерства, взаємодії, в ході якого в учнів формуються навички критичного мислення, здатність вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, враховувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, вести конструктивну комунікацію з іншими людьми.

Визначення А. Долгорукова добре розкриває дослідницький потенціал кейс-методу. На думку дослідника, case study (аналіз конкретних навчальних ситуацій) – метод навчання, призначений для вдосконалення навичок і отримання досвіду в таких сферах: виявлення, відбір та вирішення проблем;

робота з інформацією – осмислення значення деталей, описаних у ситуації; аналіз і синтез інформації й аргументів; робота з припущеннями й висновками; оцінка альтернатив; прийняття рішень; слухання та розуміння інших людей – навички групової роботи [3].

Варто відмітити, що застосування кейс-методу сприяє формуванню дослідницької компетентності учнів, оскільки базується на єдності дидактичних принципів:

- індивідуальний підхід до кожного учня;
- забезпечення достатньою кількістю наочних матеріалів;
- максимальна свобода в навчанні;
- формування навиків самостійності, самоорганізованості, уміння працювати з інформацією;
- концентрація на основних положеннях, а не на великому об'ємі теоретичного матеріалу;
- акцентування уваги на розвитку позитивних і необхідних для подальшого удосконалення якостей майбутнього кваліфікованого робітника [1].

Кейс-технології – це використання конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень.

Суть технології полягає у використанні конкретних ситуацій для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень з певного розділу дисципліни. Кейс-технології засновані на самостійному вивченні друкованих і мультимедійних навчально-методичних матеріалів, що надаються учням в спеціальній формі (кейс). Робота в режимі кейс передбачає групову діяльність. Праця в команді позитивно впливає на розвиток партнерських відносин, конструктивної взаємодії, охопленої пошуком спільного рішення. Про це свідчить ідея А. Макаренка про роль колективної праці. Як наголошував педагог, участь у колективній праці дозволяє людині напрацьовувати правильне моральне відношення до інших людей – родинну любов та дружбу стосовно кожного, хто працює. Сьогодні суспільству потрібна людина зі сформованим самостійним мисленням, здатністю орієнтуватися в різних життєвих ситуаціях. Вона має бути носієм національної ментальності, культурних традицій народу. У процесі освітньої діяльності перед вчителями стоїть завдання сформувати особистісні якості учнів, які визначаються не лише рівнем засвоєння знань, але й способом мислення, рівнем культури та інтелектуальним розвитком.

Ефективність технології полягає в тому, що вона достатньо легко може бути поєднана з іншими методами навчання, тобто кейс– технології дають змогу доповнити арсенал методичних прийомів. Інколи кейс– технології ототожнюють із проблемним навчанням, а саме з вирішенням проблемних ситуацій. Проте, дані технології мають низку принципових особливостей:

- крім аналізу певної, як правило, реальної життєвої ситуації кейс-технологія передбачає актуалізацію певного комплексу знань, який необхідно опанувати для ефективного вирішення даної проблеми;

– як правило, проблема, що розглядається, не повинна мати однозначних рішень; кейс-технологія передбачає групове знаходження рішень, тому ефективніше запобігає «пасивності» окремих учнів; застосування кейс-технології викликає в учнів живі щирі емоції, що сприяє кращому засвоєнню інформації.

Суттєвим доказом формування дослідницької компетентності учнів при використанні кейс-технології є те, що при інтерактивній технології відбувається вироблення знань, а не оволодіння готовими знаннями. Відповіді на питання необхідно знаходити самостійно. Вважається, що застосування кейс-технології дозволяє органічно поєднати низку функцій загальної середньої освіти: навчальну, виховну, тренувальну, аналітичну, систематичну, прогностичну та дослідницьку [2].

Аналізуючи умови формування дослідницької компетентності, ми вважаємо, що кейс-технологія є оптимальним способом, здатним одночасно розвивати цілий комплекс дослідницьких рис та здатностей, які будуть суттєво вирізняти майбутніх інноваторів, сприяти їх постійному самовдосконаленню й успішній самореалізації у подальшій професійній діяльності. Таким чином, ситуаційна справа або кейс – це опис конкретної ситуації, який використовують як педагогічний інструмент, що допомагає учням глибше зрозуміти тему, розвинути уявлення. Виконання завдань кейсу мотивує до дослідження ідей, виявлення закономірностей, взаємозв'язків, формулювання гіпотез. Створення ситуацій практичного спрямування пробуджує інтерес, підігріває цікавість, заохочує до критичного мислення та дискусії, мотивує отримати додаткову інформацію, поглибити знання, переконатися у поглядах. Відповідний рівень складності кейс-технології дозволяє розвинути і застосувати аналітичне і стратегічне мислення, вміння вирішувати проблеми і робити раціональні висновки, розвинути комунікаційні навички. Апробування своїх комунікативних здібностей в ході дискусії дає можливість кожному учаснику виявити свої сильні та слабкі сторони і стимулює бажання працювати в напрямі вдосконалення знань з предмета, збагачення словникового запасу тощо. Результатом застосування кейс-технології є не тільки отримані знання, а й формування компетентностей, оскільки у процесі роботи над кейсом розвивається його система цінностей, професійних позицій, життєвих установок.

Список використаних джерел:

1. Головань М.С. Модель формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки / М.С. Головань // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2012. – № 5 (23). – С. 196–205.
2. Голуб Н.П., Голуб В.М. Формування дослідницьких умінь у фахівців дошкільної та початкової освіти / Н.П. Голуб, В.М. Голуб // Молодий вчений. – 2019. – № 5 (69.2). – С. 174–177.
3. Сурмін Ю.П. Кейс-метод : становлення та розвиток в Україні / Ю.П. Сурмін // Вісник НАДУ. – 2015. – № 2. – С. 19–26.